

Handläggare
Sebastian Rigi
Telefon: 0850822043

Till
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2021-10-21

Handlingsplan för klimatanpassning

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Handlingsplanen för klimatanpassning belyser vikten av att anpassa Stockholm för de klimatförändringar som sker och kommer att fortsätta ske. Handlingsplanen fokuserar på skyfall och värmeböljor och föreslår en lång rad åtgärder som ska hantera detta. Det handlar både om åtgärder i nuvarande anläggningar, byggnader och infrastruktur, men också i framtida sådana. Förvaltningen är positiv till handlingsplanen men önskar att antalet genomförandeansvariga nämnder minskas något för att tydliggöra ansvarsfrågan. Det vore också bra att tydliggöra vilken nämnd som har huvudansvaret för aktiviteterna.

Bakgrund

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd har fått in remissen om stadens nya handlingsplan för klimatanpassning för yttrande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhällsplanering och intern service.

Ärendet

Klimatarbetet går att dela upp i två huvudsakliga arbetsområden. Det första är utsläppsminskningar som handlar om att minska människans utsläpp av växthusgaser i atmosfären för att hindra ytterligare uppvärmning av jordens medeltemperatur. Det andra är klimatanpassning som innebär att anpassa samhället med åtgärder som gör oss mindre sårbara för ett förändrat klimat. Även om världen skulle få ner de globala utsläppen till 0 imorgon så har

mänsklig aktivitet redan resulterat i en varmare planet som orsakar klimatförändringar redan idag.

Stadens handlingsplan för klimatanpassning behandlar ovannämnda arbetsområde nummer två. Stockholm skall anpassas efter ett förändrat klimat och staden ska på ett robust sätt hantera de extremväder som blir allt vanligare.

Handlingsplanen behandlar två huvudsakliga områden för klimatanpassning. Dessa är skyfall och värmeböljor. Arbetsättet består av att inventera risker kopplade till dessa två väderfenomen och utifrån detta föreslå åtgärder. Denna inventering görs på redan existerande infrastruktur, byggnader, verksamheter och dylikt. Arbetet består också av att genom fysisk planering bygga in klimatanpassningsåtgärder i nya exploateringsprojekt och infrastruktursatsningar. Båda arbetssätten bidrar till målet om att Stockholm ska vara en klimatanpassad och tålig stad.

Skyfall

SMHI gör bedömningen att det förändrade klimatet på jorden innebär att Stockholmsregionen kommer behöva hantera ökad årsnederbörd på 20-30 procent. Mängden regn som faller under ett och samma skyfall kommer också att öka med upp till 30 procent. Nederbörden kommer att öka mest under vinterhalvåret, då med ca 40 procent. Att det under vintern faller mer nederbörd är extra problematiskt då det under vintern inte finns lika mycket växtlighet som kan absorbera en del av vattnet.

Städer och tätbebyggda områden är extra känsliga för stora regnmängder då städer har mer hårdgjorda ytor som vattnet inte kan tränga igenom. Det resulterar i att vatten samlas på markytan eller forsar längs med marken. Stadens dagvattensystem med brunnar och dylikt kan hantera hyfsat stora regnmängder. Men systemet är inte dimensionerat för att

Figur 1 – foto från regnovädet i Köpenhamn år 2011. Källa Wikipedia, fotograf okänd.

hantera de riktigt stora och sällsynta regnoväder som endast sker några gånger per sekel. Köpenhamn fick år 2011 uppleva det kraftigaste regnovädret i landets historia med 134 mm regn på en dag. Konsekvensen av detta blev att stora delar av staden hamnade under vatten med skadekostnader på många miljarder. Inget dagvattensystem i världen kan hantera sådana mängder vatten, men det går att genomföra åtgärder som åtminstone minskar skadorna som uppstår vid liknande kraftiga regn. Erfarenheterna från Köpenhamn är ett bra exempel på de typer av extremväder som kan drabba även Sverige.

Staden ska beakta sex principer i skyfallsarbetet, dessa är

- Vid planläggning och fysiska åtgärder på stadens mark ska hänsyn tas till behov av nya skyfallsåtgärder
- Skyfallssäkring ska föregås av riskbedömningar och åtgärdsförslag ihop med en kostnadsbedömning.
- Stadens skyfallssäkring ska följa den egna rådigheten och i första hand skydda liv och hälsa samt förhindra allvarliga störningar i samhällsviktig verksamhet. Detta i enlighet med stadens säkerhetsprogram.
- Stadens nämnder och styrelser har utifrån sin rådighet en skyldighet att samverka där det finns effektiva helhetslösningar.
- Staden ska ta fram åtgärdsplaner för skyfall när detta bedöms som lämpligt, detta ska föregås av en risk- och sårbarhetsanalys.
- I stadens översiktsplan och via länsstyrelsen i Stockholm finns vägledning för vad gäller vid planering och uppförande av ny bebyggelse.

Vidare lyfter handlingsplanen fram föreslagna aktiviteter. Nedan presenteras samtliga aktiviteter kopplade till skyfall där stadsdelsnämnden listas som en av flera genomförandeansvariga:

1. Beskriva och konkretisera samhällsviktig verksamhet vid skyfall som utgångspunkt för stadens ambitionsnivå att säkra livs och hälsa.
2. Kompletterande risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) för skyfall inom utpekade riskområden.
3. Framtagande av åtgärdsplaner.
4. Riskkartering för skadekostnader vid skyfall.
5. Beredskapsplanering för skyfallssäkring av prioriterade samhällsobjekt på kort sikt.
6. Rutin för nyttjande av olika typer av ytor för skyfallsåtgärder.

7. Förtydligande i ansvarsfördelning för skyfalls- och dagvattenåtgärder.
- 8.Handledning för skyfallsåtgärder i samband med annan investering i befintlig bebyggelse.

Värmeböljor

Värmeböljor definieras olika runtom i världen men SMHI definierar en värmebölja i Sverige som att vädret minst fem dagar i streck ser en högsta dagstemperatur som är med än 5 °C över det för årstiden normala historiskt. Värmeböljor kan orsaka risk för liv och hälsa på flera sätt. Dels kan en lång värmebölja orsaka uttorkning och värmeslag hos personer, särskilt barn och äldre. Vidare kan lång värmeböljor leda till torka som i sin tur orsakar mark- och skogsbränder, försämrad markstabilitet och ibland också vattenbrist. I och med att SMHI räknar med att Stockholmsregionen kommer se en ökad medeltemperatur på 3-5 grader fram till 2011 är det garanterat att värmeböljor kommer att bli vanligare. Sverige och Stockholm fick 2018 uppleva en ihållande värmebölja som pågick i 25 dygn och med dödsfall som konsekvens.

Nedan presenteras samtliga aktiviteter kopplade till värmeböljor där stadsdelsnämnden listas som en av flera genomförandeansvariga:

1. Utreda principer för stadens hantering av värmebölja.
2. Kompletterande risk- och sårbarhetsanalys för värmebölja.
3. Ha en planering för verksamhetsanpassning vid värmebölja.
4. Uppnå förmåga att inkludera och hantera effekter av värmebölja i stadsutvecklingsprocessen.
5. Fördjupad värmeanalys för staden.
6. Utreda förslag på åtgärder som ger möjlighet att släcka törsten på offentlig plats, samt genomföra ett pilotprojekt inom ramen för detta.
7. Utreda förutsättningar att spara vatten vid långvarig värme och torka.
8. Utreda förutsättningar för att leda dagvatten från kvartersmark till allmän platsmark i syfte att bevattna växtbäddar och planteringar.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning
Avdelningen för samhällsplanering och intern service

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hägersten
Växel 08-508 22 000
Fax 08-508 220 99
hagersten-alsvjo@stockholm.se
stockholm.se

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till en handlingsplan för klimatanpassning. Det finns uppenbara risker för liv och hälsa i och med de klimatförändringar som redan sker och framtida klimatförändringar som kommer förvärras.

Förvaltningen delar uppfattningen att fokusera på både skyfall och värmeböljor då dessa fenomen riskerar att drabba Stockholm. Aktiviteterna som föreslås är överlag lämpliga utifrån målsättningen.

Förvaltningen ser att det ur ett samordningsperspektiv troligen kan vara fördelaktigt att minska på antalet genomförandeansvariga nämnder på en del av de föreslagna aktiviteterna. Det är många aktiviteter och många nämnder, kanske är det ibland bättre att snäva ner hur många av nämnderna som faktiskt ska arbeta med de olika aktiviteterna. Det vore också bra att tydliggöra vilken nämnd som har huvudansvaret för aktiviteterna.

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör

Linda Palo
avdelningschef

Bilaga

Remissunderlag Handlingsplan för klimatanpassning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2021-10-04
Linda Palo, avdelningschef	2021-10-04